

מראי מקומות - מגילה לא.

א. בתעניות ברכות וקללות

ומה שאין מנהגנו לקרות הברכות וקללות בתעניות, אלא
אנו קורין ויחל, כ' האבקת רוכל (להבית יוסף, בסי' כ"ח) דאף דכל
הדינים שיש לנו מקורם מהתלמוד, וכל הפורש ממנו כפורש
מחיי, עכ"ז יש דברים שאנו מניחים דברי התלמוד ועושים
כספרים אחרים, והביא ראי' מדין זה, דבמשנה אי' דקורין
ברכות וקללות, אבל אין מנהגנו כן, אלא נוהגים כהמס'
סופרים וקורין ויחל, דכיון דאין דברים אלו תלויים באיסור
והיתר, ממילא יכולים אנו לסמוך על ספרים אחרים. וכן
מבואר בתוס' לקמן (לא: ד"ה ר"ח) דמנהגנו אינו כהתלמוד. אבל
ע' ברמב"ם (תפלה י"ג, י"ח) שכ' דאנו קורין ויחל בתעניות, אבל
סיים דתעניות שגוזרין על הציבור, כגון בצורת ודבר וכיוצא ב',
קורין ברכות וקללות. ולפ"ז י"ל דאין מנהגנו חולק על המשנה,
די"ל דמתני' מיירי באותן תעניות. וכע"ז אי' בהרא"ש (סוף סי'
'י), דכ' דבמס' סופרים אי' דבט' באב וז' תעניות אחרונות של
עצירת גשמים קורין ברכות וקללות, משא"כ בשאר תעניות
קורין ויחל, וא"כ, כ' הרא"ש, אולי אינו חולק על המשנה, די"ל
דמתני' מיירי בט' באב וז' אחרונות (אלא דלפי"ז מה שאיננו קורין
ברכות וקללות בט' באב, אין לזה מקור כלל, די"ל דכ"ע מודו דבט"ב קורין
ברכות וקללות, וצ"ע).

ב. והאידנא נהוג עלמא למיקרי משך תורא וכו'

כ' הר"ן (י: בדפי הרי"ף) דטעם סדר פרשיות אלו הוא, דבשני
קורין שור או כשב משום דכתי' בי' וספרתם לכם, ובשני
מתחילין לספור העומר, ובשביעי אית לן למקרי ויהי בשלח
פרעה, שבשביעי אמרו ישראל שירה על הים, והשאר כולן
נקראות כסדר כתיבתן בתורה.

ג. ובמנחה קורין בעריות

וע' שו"ת רעק"א (קמא, כ"ד) דהביא שהי' א' חולה והי' צריך

לאכול ביו"כ, והיו רוצים לקרותו לתורה במנחה, וכ' רעק"א
וז"ל - "ובזה נסתפקתי, אם קריאת התורה במנחה הוי משום
תענית אלא דבשאר תענית קורין ויחל וביו"כ קוראים בפ'
עריות וא"כ אינו מתענה אינו יכול לעלות, או דגם קריאה
זו מחמת קדושת היום [כמו קריאה בשחרית], לקראות
גם במנחה כמו בשבת, ויכול גם אינו מתענה לעלות,
וצ"ע לדינא". וע' מרחשת (א', י"ד, א') שכ' לתלות שאלה זו
במח' שו"ע ורמ"א (או"ח, סי' תרכ"ב, י"ב), דנח' אי אמרי' "על
התורה ועל העבודה" ביו"כ במנחה, דהמחבר ס"ל דאומרה,
והרמ"א ס"ל דאין אומרה. דלפי המחבר דאומרה, הרי זה
משום דההפטרה היא משום קדושת היום, ולכן אומרים
ועל יוה"כ הזה וכו', וא"כ מבואר דהקריאה היא משום
קדושת היום, משא"כ להרמ"א דס"ל דאין אומרים על
התורה וכו', ע"כ שאין זה משום קדושת היום אלא משום
התענית. והביא דכבר כ' ההגהות מרדכי בפ"ב דשבת דמה
דלא אמרי' על התורה ועל העבודה וכו' ביו"כ במנחה הוא
משום דההפטרה אינה משום קדושת היום אלא משום
התענית. אבל כ' דלכאנ' משמע מההגמ"ר דזהו רק לענין
ההפטרה, אבל שאר הקריאה אינה משום התענית, אלא
משום קדושת היום. וא"כ פסק המרחשת דיכול הכהן והלוי
לעלות אף מי שאינו מתענה, אבל השלישי, שצריך לקרות
ההפטרה, למנהגנו דאיננו אומרים על התורה, אינו יכול
לעלות לשלישי.

ד. כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקב"ה אתה מוצא ענוותנותו

כ' המהרש"א דכל מקום לאו דוקא, שהרי בכמה מקומות
נכתבו פסוקים של גבורת ד' ולא כתיב שם ענוותנותו. וכ'
דכוונת הגמ' דמצינו כן בתורה, בנביאים, ובכתובים.